KIRJASTUS ÜHISUS

KADUNUD KODU

Ilus on ilmade muret
enda sees kanda!
Ilus on ennastki teistele
ohvriks anda.
(Dostojewsky).

2/IV 25.

E. ENNO

KADUNUD KODU

UUS KOGU LUULETUSI

1916/1918

KIRJASTUSAKTSIASELTS „VARRAK"
TALLINNAS, 1920

Ed. Bergmann'i trükikoda, Tartus.

Ära küsi!

Ära küsi, kus ma käisin;
Ära päri, kust ma tulin;
Käik ei olnud oma käia;
Tulek polnud oma tulla:
Takistusi oli tuhat,
Sada tõket sammudelle;
Vanker alla vari raske,
Hobu ette „hoia ennast“,
Ise pääl sa oma koorem.

4. VI. 1916.

Kodu luule.

Kui armas on see laul end kaugusesse laulda,
Kus luule ehitand on imelise maa,
Üks luule, olek, millel asu veel ei ole,
Üks valgus, mis ei mõista sõnas mõtelda.

Üks valge luik keskööse kuskil õhu hõlmas
Sest maast kui inimese õnnest laulu lõi
Ja hääli üksikuid nii siia-sinna pildus —
Sest öö ka mõnda kodu südamesse tõi.

O kodu luule, luitund laul ja kurblik õndsus,
Sa vaikne vaev ja valge öö ja üksik tee —
Su lapsed siin ja sääl kui hääled läbisegi —
Kes viib neid üle elumere raske vee! —

Aeg kuskil kudus palvest särgi sinisiidi
Ja tarkuskullaga kõik ääred palistas —
Lõi kuldse tähe, tähe sisse risti, roosid,
Kui ehte sellele, kes käiku lõpetas.

On nüüd, kui imeline palverong käiks ilmas,
Kui luule, mis ei mõista sõnas mõtelda;
Ei tea üks, kus teine käija, kõik nii segi,
Ja siiski laul on õnnis, õnnis, otsata.

See luule laulab ära oma maise õnne,
Ses luules südamed kõik lauluks valmivad,
Sest helin igal maal ja helin igas taevas —
Sest luulest mure mustad silmad säravad.

5. X. 1915

Kodu imelisem töö.

Ava aken põhja poole,
Lase tuppa tulla öö.
Sügav, valgemeelne, vaikne,
Kodu imelisem töö.

Vaata vari, koduvari
Mustav kulla põhja pääl,
Kaevurakk ja metsaladvad,
Põuapilved siin ja sääl.

Vaata, sügavuse siidis
Kõige üle kesköö paar —
See on kodu, see on kodu,
Soode taga oma saar . . .

Soode taga — sammal pehme,
Sõnajalad, kitsas tee —
Sine tegi hinge silla,
Muinasjutt jõi ära vee . . .

Ava aken põhja poole,
Lase tuppa tulla öö —
Sääl on kuskil teiste keskel
Vanemate kaunim töö.

17. VI. 1917.

Ja pisarad sul kipuvad nii silma...

Sääl laane taga keegi ikka laulab,
Sest laane taha kaob tee ja viis —
Kes oleks ial mõistnud oma südant,
Sääl igas nurgas laan ja paradiis.

Kes oleks ial mõistnud oma südant --
Nii kuskilt kukub kõlin kõlama,
Ja nagu nõiutud on kõik su ümber,
Ei tea, kuhu minna endaga.

Sul seljas nagu pulmakuub on teine,
Kui iga kivi känd sul määratud —
Ja kuskilt nõrgub imelikku kulda,
Üks vara kus ei tea korjatud.

Ja pisarad sul kipuvad nii silma,
Su südant mingi püha puudutas,
Ja nagu nõiutud on kõik su ümber —
Sind laane tagant õnn küll tervitas.

22. V. 1916.

See vaiksete valgus...

Laul mõttes, ma kõndisin omal teel
Kesk üksildust, päikse kiiri,
Ja helises mets ja helises meel —
Ei tunnetel olnud piiri.

On hää nii õppida linnu keelt
Ja mõista kasvu ja kaske,
Lind lindude keskel, inime teelt —
Ei ole see mitte raske.

Meil kokku on lugu üks ja viis,
Me kudume valgussärki —
Kõik sisuliselt on paradiis
All välisuste märki.

See vaiksete valgus ja õnne tee —
Ei endal nii ole piire,
Laul, südames helise, helise,
On kõigil pool ilmas kiire!

12. IV. 1916.

Nüüd kuskil metsa ladvul.

Ma tasa pikal sõõmul jõin, ikka ainult jõin,
Nii juues, aina juures end janus uueks lõin;
Nüüd kuskil metsa ladvul kui valgus kutsub uus,
Nüüd kõne imeline on iga asja suus.

Nüüd nagu lähen, ruttan, ja siiski siia jään,
Ja kõigest nagu lahus ma kõige sisse läen;
Nii kõige murest, rõõmust saab imeline särk,
Nii tolmund teele kuskil teejuhiks kasvab märk.

Nii üle kogu elu üks rada avab end,
Ja teo taha tõuseb uus olemise lend,
Ja unuvad kõik õnned ja unub naer ja nutt
Ja mudavetest räägib veel üksi unund jutt.

Nii avavad end hauad nii iseendale
Ja oma valguskiires kui õnn ja õnnetee.
Sa leiad kõiki teisi, ei igatsegi muud,
Ja annad omas hinges nii kõikidelle suud.

Kes sumbutab meie tuld?...

Õeke, igav on, ma igatsen välja, —
Mu süda, see heliseb nii —
Õeke, valus on, ma mõtlen end välja,
Ei sinna meid keegi küll vii.

Kuulsin, et valgus on ja vabadus väljas —
Me vabadus, kuhu see jäi —
Kuskilt on mõttesse nii kukkunud palju,
Et aina nii ohates käi.

Õeke, meil on nii pisuke kodu,
Ja selgi on seinad kõik muld —
Väljas, sääl seisab küll rist üksinda ehteks —
Kes sumbutab nii meie tuld?

Ons valmis ju minu talu?...

Nii mõndagi laulu laulnud ma —
Kas laulan neist ühtegi enam,
Ei tea, sest hää on ju vaikida, —
On see nii veidralt kenam.

Näe, kuidas nad jäävad kõik kuulama
Ja käivad nii tolmund rada
Kõik üheskoos oma koormaga,
Nii kõrvuti tuhat ja sada.

Nii kõrvuti ikka mure ja rõõm,
Üksteisele kaaslaseks antud,
Et soojuneks külmus, et jahtuneks lõõm,
Üks teise naal edasi kantud.

Üks teise naal — oh sa imelik muld,
Ons valmis ju minu talu?
Sääl vaikime koos, sääl kodu on kuld —
Ja lõpeb kõik südame valu.

Ja aeg, see nõrgus, nõrgub ikka veel...

Ja aeg, see nõrgus, nõrgub ikka veel —
Ma elus vaatlend vaikselt mõnda tundi,
Ma elus võitnud endas mõnda sundi
Ja ette teele mõnda õndsust laulis keel.

Ja mis sääl nägin kõige sees, ei öelda saa,
Sest kõik, mis leiad, kõik on ainult algus,
Õnn, aste edasi ja ikka valgus —
Sa ise sügavus ja võti kõigega.

Ja mis sääl võitsin endas, ära küsi sa,
Sest veel on nõnda palju purustada,
Veel tuhat rada endas sünnitada
Ja sooja südant jahutada, paigata.

Ja mis sääl ette mõlkus teele õndsuseks —
Kui tuled ühes valgusrada pikka,
Ei väsi, sammud, võitled nõnda ikka,
Saad hinge endal õnneõndsuseks.

Ja hinges aeg ei nõrgu, vaimund meel —
Sa kannad raskeid kogemuste pärgi
Ja kuivatad nii palju silmi märgi —
Sa vaht ja abi elu vaeva teel.

29. V. 1916.

Veerevale päiksele.

Veel laane ladvul madalal
Sa vaatad alla ilma
Nii ligidal, nii ligidal
Ja ikka otse silma.

Musttuhat kiirt kui musukätt
Ja viimseid õrnu pilke
Su ümber nagu kuldne rätt
Täis ilu väikseid tilke,

Täis tilke, tilgakesi nii,
Et iga kiire kullas
Käib, liigub ikka midagi
Siin eluilma mullas.

Nii kõik, mis on, on tilgake,
Tilk inimese maime,
Tilk rõõmuks, mureks tilgale,
Musttuhat sääse vaime.

Kõik ikka, ikka veerejad
Ja peegeldajad ilmad,
Kui mõtted, tõtted küsijad
Ja imestajad ilmad . . .

20. VI. 1918.

Miks jätsid kodu võõrale!

Oh emake, oh emake,
Miks jätsid talu võõrale?
Ei naerda taha huuled,
Nii ligi tikkund tuuled.

Jäid ise, armas, koduta,
Meid pillutasid rändama —
Mets, teed ja vaiksed rajad,
Sees, väljas ikka kajad.

On tuba sul nüüd väike nii,
Ehk ligineb veel väiksemgi —
Näe, emakene pesa,
Kes tuleb üle kesa,

Pää püsti, sära silmades?
See küll ei püsind ilmades,
Kus turi vajub kühma,
Arv määrab väärtust, rühma.

Ei, ei, see on üks võõras mees,
Sääl minu kadund kuju sees —
Mul, mul on tuba väike
Ja pilvis tihti päike.

Oh emake, oh emake,
Miks jätsid kodu võõrale? —
Ei naerda taha huuled,
Nii ligi tikkund tuuled.

24. VI. 1918.

Tikk, takk!...

Tikk, takk! —
Otsas meie leivakakk!
Kes viis isa?
Sõjakisa! —
Tikk, takk! —
Magus isa leivakakk!

Tikk, takk! —
Kuhu jäi me linalakk?
Kuulid katsid,
Rongad matsid! —
Tikk, takk! —
Põllul puudub linalakk!

Tikk, takk! —
Kolmat sada rukkivakk!
Söövad, joovad
Sõjatoojad —
Tikk, takk! —
Küllus sääl, kus rukkivakk.

Tikk, takk! —
Kellel peopesas rakk?
Vaene naene,
Naene vaene! —
Tikk, takk! —
Peopesas ainult rakk.

Tikk, takk! —
Silmavesi leivajakk!
Oh need suured,
Tuimund juured! —
Tikk, takk! —
Silmavesi leivajakk.

25. III. 1918.

Nii, nii ei lõpe see kõik.

Vennake, nii imelik on, kui nutab hing,
    See koduta muinasjutt,
Aastat ju tuhat siin kudund ta valguse särki,
Aastat ju tuhat siin kandnud ta vangide märki —
    Ja tahaks, et ununeks rutt.

Vennake, kes mullas on, on mulla laps,
    Nii väike kodu ja rist —
Siin-sääl on elu kesk rändavaid südame haudu,
Siin-sääl on helin kesk elu kõlisevaid raudu —
    See muld meid armastab vist.

Vennake, nii imelik on, kui trööstib muld —
    Sääl kõik nii armsaks saab siis —
Tundub, kui ohkaks kõik sügaval mõistmata sõnu,
Tundub, kui varjaks kõik tuhat veel maitsmata mõnu —
See on küll nii emakse viis.

Vennake, nii imelik on, kui nutab muld;
    Sest murest muld üleni must —
Kui ma nii võiksin kui temagi armasta ikka,
Kui ma kui temagi võiksin kasvata ikka —
    Vend, väljas ei hoolita sust.

Vennake, ei väljas veel oota keegi sind,
    Veel püsi, et avaneks tee —
Aastat ju tuhat kui näeksin, mis emakse mure on loonud,
Aastat ju tuhat kui tuuled kuldhelinat kuskilt on
    Nii, nii ei lõpe kõik see. [toonud —

Härdus.

Kaugel kumisevad kodu kutsuvad kellad —
Ja päike ei tule veel —
Ikka hämarus ja hämarus, ei päev, ei öö,
Ikka asutus ja asutus, ei seis, ei töö —
Ei suuda kõik mõista meel.

Kaugel mustendavad metsad: kes viib sind läbi?
Kõik vaikus on sõnu täis — —
Et see kurbus kord kuldane puhkama läeks,
Et see süda kord katkenud rahule jäeks
Sel, orud kes läbi käis.

Pikas reas palverong käib tolmund rada —
Neil armastus juhiks jäi —
Koju! koju! laulab süda, kumab mets ja maa —
Koju! koju! kes sa rändad, jäid nii koduta — —
Sa hinges järel käi.

Kuskil seisab linanurm täis siniseid õisi —
Üht sõna ei leia huul —
Kuis nii ilus küll oleks lumivalge särk,
Käes kanarik, otsa ees vaiksete märk,
Ja leinajaks üksi tuul.

Kuskil lahti seisvad templi avarad uksed —
Ja päike ei tule veel — —
Mine tagasi, koju, kust tõttasid sa,
Ei sa mujal küll süviust kätte saa —
Ei süvius kerki teel.

23. IV. 1916.

Nad läevad pikas reas...

Nad läevad pikas reas
Ja lauluad kodumaast;
Kas võit või surm, nad lauluad,
Laul meie koiduaast.

Pool kuulan, pool ei kuula —
Ah, rasket välisust —
On võitlus teine suurem
Kesk enda sügauust;

On võitlus teine suurem —
Oh tasasete maa,
Kuis kukub süda kurvaks:
Kus oled, kodumaa?

Kus oled — üle jõe
Viib metsa taha tee;
Nad läevad pikas reas —
Nii kurb, nii kurb on see.

Nad läevad pikas reas
Kõik, iga omal maal,
Kas võit ehk surm, nad lauluad,
Laul ikka raskel aal.

Ja iga järgi nutab
Üks ema, armas hing —
Ja iga rinnast kostab
Üks sulgumata ring.

Ja laulu heli-värvis
Kui tornist kostab kell —
Pool kuulan, pool ei kuula
Ja süda on nii hell.

27. VI. 1918.

Need ei vaata tagasi!

Kätki ümber soo ja sammal,
Kidur maa ja mulla meel,
Põllunõlvad, metsaääred,
Mõisa luhad, laaned teel.

Ojake, kes sulle ütles,
Kus on meri, kodumaa?
Tuhat ringi, tuhat kääru —
Ei see tee küll otsa saa.

Siiski sulin, siiski vulin,
Ikka, ikka edasi —
Ojake, kes sulle ütles:
Ära vaata tagasi! —

Rakus käed, õnn nii kidur,
Vaevasammal, muresoo,
Muld on toit ja muld on lõbu,
Kustutas nii eluhoo.

Aate põllud, mõtte metsad —
Ei see tee küll otsa saa —
Luhad, laaned, süda, valgus —
Talulaps, miks tõttad sa?

Talulaps, sa väike oja,
Koduoja, ojake —
Tuhat ringi, tuhat kääru —
Süda, jäta järele!...

Tuhat ringi, tuhat kääru —
Ei, nii ikka edasi!
Talulaps ja oja, süda, —
Need ei vaata tagasi.

15. V. 1916.

Nii täidan elu pikka.

Kuskilt tuleb lillelõhn, kuskil on lilled —
   Nii kordan mõttes ikka —
Nii ei lehka lilled siin maisel põllu raal,
Nii ei õitse lilled siin maise elu aal —
   Nii kordan mõttes ikka.

Kuskilt tuleb lillelõhn, kuskil on lilled —
   Nii leian tunde rikka —
Nii ehk õitseb süda, õnn, valguskodumaal,
Nii ehk laulab süda, hing, valgusrinna naal —
   Nii leian tunde rikka.

Kuskilt tuleb lillelõhn, kuskil on lilled —
   Nii täidan elu pikka —
Kui sa vaimud, ise sa nõnda lilleks saad,
Annad valguslõhna ja nõnda täidad maad —
   Nii täidad elu pikka.

Kuskilt tuleb lillelõhn, kuskil on lilled —
   Nii kordan mõttes ikka —
Kui sa teaksid, kuidas kõik nõnda vaikseks jäeb,
Kui sul silm siin ilmas kord nõnda suuri näeb,
   Kes õitsevad nii ikka.

15. V. 1916.

Kuis võingi teisti...

Miks olen nagu polnud, käin ja liigun
Kui pidul, mis ei lõpe, õnneseen,
Ja valgusest nii ikka juttu teen,
Kui oma kuld nii omal murel kiigun.

Kuis see kõik viimaks nõnda välja tuli,
Ei tea, kaugel, kaugel seisis siht,
Kui reisipauna kandma hakkas piht
Ja hinges tundus võrsumise tuli.

Vist teisiti sääl kuskil paistis lugu,
Küll teisiti kõik pidi tulema —
Nii veider on see meie elu sugu,
Et mis ei tahtnud, otsisid just sa

On kõige kallim kaugus elu sisu,
See maksab mille pärast olla teel;
Kas olid kerjus, keiser, ikka meel
Sul mõlkus, tundsid ial seda isu.

Kuis võingi teisti, igal oma mõnu:
Ei keegi ilmas õnnelikuks saa,
Kel oma sügavus on tundmata!
Kes teisti ütles, lausus tühje sõnu.

4. VI. 1918.

Nii on see inimese imeline oht...

On lahkumine ilmas tihti lähtekoht,
Kust sammud kurvalt loobumise poole
Ja mõtled, et see lõpetuseks loole —
Nii on see inimese imeline oht.

Kõik paistis tulevikus murelik ja must,
Kõik lugesid nii sumbutuseks hoole,
Ja siiski said nii jälgedelle soole,
Kes võtab sedagi, kui otsind oleks just.

On imelik see meie võimaluste maa.
Kui vaatad, täis on vassiläinud jooni;
Ja siiski kui sa läksid, lõpuks ütlid jaa,

Ja kõigest leidsid ikka ainult ühte tooni:
Kui sa sest kõrgemat ei kätte saa,
Ei tundnud sa veel elu toitvaid sooni.

6. VII. 1918.

Kuis mäletan...

Kuis mäletan sind ikka, Kodavere kallas —
Kaks teineteise kõrval laiust lagedat,
Kaks teineteise kõrval südant palavat —
Tuul, luul ja tuhat lossi tuleviku vallas.

Siin pajud, kivid, liiv ja kõne, kordumine,
Ja kuskilt kuhugile valged purjed, laev —
Sääl mustav vagu, sõnadeta töö ja vaev
Ja päevast päeva ikka ainult kogumine

Siin küllus, pillamine, mäng, mil otsa pole,
Kuld, hõbe, sine, sõnad, mis ei ütle suu —
Sääl ainult kevade kord õitseb elupuu,
Sääl palju mõtelda, ei tunda ilmas ole.

Ja kõige keskel seisab kitsas ranna rada
Ja valge kirik, roheline metsasalk,
Kus risti kõrval rist on töö ja vaeva palk
Ja väsind tolm täis lootust tolmu asetada.

Ja kõik nad seda kitsast ranna rada läevad,
Kõik ainult meie ei me seda läe —
Õnn lossid ehitanud õhtu sisse, näe,
Sääl ainult meie teise-ranna tunded käevad.

Sääl tunded, valged riided, mõtted, vaim ja sära,
Sääl tiivad leidis hingekasvus meie hing —
See, see on suremises ühine meil ring, —
Sest tunneme üksteist me ükskord jälle ära.

7. XII. 1917.

Kadund kodu!

Sääl kaugel keset sinendavat silmaringi
On kuskil metsa taga kadund kodukoht,
On laul ja mäng ja haige linnalase roht,
Kes saatusega õnne pärast tahtis tingi.

Kes ial mulla rinnalt lahkus, tabas oht,
Ta päris ilmast ainult paari tolmund kingi;
Ei tehtud tegu muuda enam tarkus mingi —
On kuskil metsa taga kadund kodukoht!...

O kadund kodu, lapsepõlve laul ja mäng!
O sinisügav õhk ja tervis, töö ja higi
Ja puhkamiseks öösel kaerapõhust säng!

Kõik jätaksid, kõik, muud ei enam võtaks ligi,
Kui kõige põhjast selgund kogemuste ring,
Ei nõnda lõpuks armastama õppis hing.

16. VI. 1917.

Üks õnn ei hõiska!...

Nii andudes pää toetan käte naale
Ja mõtlen, kuis kõik nõnda on ja läeb,
Ja kuhu küll see õnn, see õnn küll jäeb —
Õnn, õnnestus kas kogu ilmamaale.

Tuul tuhat õnne puhkus õnneks ära,
Sest tuul on imeline pillaja,
Tal seltsiliseks noorus hõiskaja —
Tuul puhkus õnneks silma vetesära. —

Kes mõistis silmaveeta elu juttu,
Kes kõiki võimaluste helinaid,
Teid, kodu kanarpikka, kadakaid — —
Üks õnn ei tule ilmas ial ruttu.

Üks õnn, see kõnnib kuskil vaikses salus,
Kui teised õnned õues hõiskavad,
Kõik mõttemetsad kokku kohavad —
Üks õnn ei hõiska, valmis ainult valus.

See õnn teeb lõpuks kalliks elurände
Kui imeline rahu, rahu naeratav,
Kui vaimund tarkus, süvi armastav —
See sõit käib elus mööda puid ja kände.

—.

O imelik mina...

O imelik mina, ma nüüd ka armastan sind!
Ei teadnud, et su sees nii valged sügavused;
Ei teadnud, et su sees nii kallid annetused —
Nii hää kõik nüüd, kus leidsin sind, kus leidsid sa mind.

Oi muret siin ilmas, mis imelik rusude paik!
Mis oli see kõik oma valu varju korjand,
Mis oli see, et rikkaks saada, kõike orjand —
O muld ja mulda, kannatlik ja ikka nii vaik.

Nii minagi kõiges siin vaikib, ei avalda end —
Sest valgusel on õigus vahel ainult nutta,
Nii vahel endamisi ümistada jutta,
Et kuskilt südamest nii kostaks kui hiline lend.

Kõik templis on vaikne, ei võitle, kes ise on jõud;
Mis võitlust tarvis sel, kel pole mingit kaitsta,
Kui aina niigi kõik on magus maitsta —
Kas valmib vili ial sääl, kus ikka valitseb põud.

Tuul hiline kuskilt on vabastand mereveed —
Üks mina hingab minas kui rahutuses rahu,
Kui sõgedases tarkus, mis ilma veel ei mahu —
Ja armastuses ootad sa oma viimast teed.

21. X. 1915.

Ja siiski!...

Ja siiski pead jätma ennast ikka,
Kas tahad ehk ei tahagi, on see
Nii kirjutatud meie loomusse,
Nii jätkame kõik hingekasvu pikka.

Sest saime teises mõttes õnnelikka,
Tee käijaid kes ei teagi, mis tee —
Kui vaatad vaev, kõik vaikne vaev on see,
Kui andusid, sest sisu leidsid rikka.

Üks siin, üks sääl, see teise õnne pere,
See sisu mõttes õnneline salk —
Sai sest me elu sisu sügav lugu,

Me vaev ja töö, me kasvamise lugu
Ja rahva templis loobumise palk —
Kes ial leidis ses end, kallis, tere! —

5. XII. 1917.

Siin üksi südamete kitsas tee.

Ei mingit avarust, ei mingit kodu,
Siin üksi südamete kitsas tee;
See on see luule külvetud nii ilma,
Et kui sa mõistsid, teind ei rõõmsaks see.

On kiired imelikud, mida päike
Ei suuda külva oma küllusest,
Neid kiiri korjad sest, mis sa ei mõista,
Ja sest, mis mõistad, kui ei hooli sest.

Kas avar, kitsas, süda, see ei küsi,
Nälg imelik siin nii ehk teisti aab —
Sa tao, oma sädemed on tähed,
Kord olevik sust igavene saab.

O võitlust kallist endasünnituses!
O hädaorgu nõnda tarkust täis!
Kes oleks kuulnud ohkeid selle rinnas,
Kes enda kulul elu läbi käis.

Mis aitab avarus, mis aitab kodu!
Siin ikka ainult ohver kõiki viib,
Et nõnda kuskil keset ööd ja ilma
Sul vaikset õnne riivab hinge tiib.

11. VII. 1916.

Õnn niigi kuldne päike.

Õnn suur sul tulemata jäi!
Kes meist küll suurt siin ial näi!
Suur kõnnib suures ilmas,
Siin suur ehk pisar silmas.

Siin kõik on nii, siin kõik on naa,
Ei väiksed asjad otsa saa!
Las süvineda väike,
Õnn niigi kuldne päike.

On väikses kõige suure juur,
Ja õnngi väike sulle suur,
Kui elus nii see valmis
Kui ilu soojas salmis.

16. VI. 1917.

Ei õnne ole tuua...

Kli, klu! Kli, klu! Nad tulevad, nad tulevad!
Ja kõrgelt juba tervitavad kodumaad!
Kes kuuleb neid, see ise nende sugu;
See andku edasi see sügav lugu.

Suust suhu, kõrvast kõrva, iga südame!
See käigu nagu õndsus läbi templite —
Kli, klu! Kli, klu! ei õnne ole tuua,
Vaid kunst, kuis õnne vaevast endal luua.

Küll oli vaikne kõik, kui nad kord lahkusid,
Need meie nägemata koduteguríd —
Kli, klu! Kli, klu! nüüd jälle välja õue
Ja kevadine „saagu" iga põue.

On palju nurmi söödis seisnud kodumaal,
Veel enam neid on rinnas olnud külvi aal —
Kli, klu! Kli, klu! vihk kuldseid tarkuskiiri
Kesk süvinenud armastuse piiri.

O sõna süviuse rasked tagamaad,
Kas sa neist, inimene, ial jagu saad —
Kli, klu! Kli, klu! sest õnne pole tuua,
Vaid kunst, kuis õnne vaevast endal luua.

25. III. 1918.

Sõber, sõber, oled meie!

Kui kõik mured magavad
Õhtu lambivalgel,
Muinasjutud tulevad,
Meelitused palgel:
Võta mulda,
Tee sest kulda!
Elu, see on aja eie —
Sõber, sõber oled meie.

Iga mure kõrvale
Istub sügav lugu;
On üks nõnda teisele
Täiendaja sugu.
Meie, meie
Aja eie!
Inimene kokku kahest —
Alg ja lõpp ei hooli vahest.

Alg on mure, vaheks vaev,
Ära jäta sihti;
Mure sügav hinge kaev
Taga maiset kihti —
Enda süles
Üles, üles,
Keedab jõudu, keedab rammu,
Et võid astu oma sammu.

Lõpp on sisu, lõpp on tuum,
Rõõm nii õige sündis;
Ainult süda sellel kuum,

Kes nii süvilt kündis;
Ilus, ilus
Enda vilus
Õnn nii sügavalt kõik tuua,
Hallist päevast vara luua.

Alg on lõpp ning lõpp on alg —
Maga, mure, maga!
Tasa, muinasjutu jalg,
Tasa, akna taga
Tuuled, luuled,
Luuled, tuuled,
Neil nii imepehmed tiivad,
Nad su rahu ära viivad.

27. III. 1918.

Ühele kerjajale.

On tänav lai ja rahvast käimas palju
Kust, kuhu? keda huvitas küll see!
Siin igal oma kohus, oma tee —
Nii määrand seda ilma seadus valju.

Nii määrand sindki kuskil ootma andi
Kui halli tolmu kehanenud õit —
See on nii imeline sügav sõit
Sel, keda siin nii kõike jätma pandi.

Ons keegi pärind, miks ei valu sure
All tumma kannatuse elu raal —
Me elame kõik inimese maal,
Sest enda ette palve, laul ja mure.

Sest tolm ja laul, pool õnnistus, pool vanne —
Kes teab kui must on sügavuses muld,
Kus puhkab kannataja hinge kuld —
Mis võib siin anda hariliku anne.

Kes ütleb, kes nii enam sai, kes andja
Või võitja tänus süvinenud hing —
Pool tolm, pool laul, ah, see on meie ring.
Me nägemata krooni pähe pandja.

19. III. 1918.

Ja vabadus...

Ja vabadus, see elab kuskil kaugel
All südamete sinilille raal,
Alt üle enda sünnitatud maal
Sääl kaugel, kus ei pisar enam laugel.

Ja sellest vabadusest vastukaja
Kord väliseltki täidab iga maad —
Oh, mil sa, inimene, sinna saad!
Nüüd väljas nii kui seeski meie maja.

On väljapoole uksed jälle lukus,
Ei sissepoole sulguda neid saa,
Ükskõik kuis õnnetäring ial kukkus.

Sa ainult juuri sügavamalt a'a,
Et liiguks kord, mis meil nii kaua tukkus —
See vabadus, see vabastab ka maa.

21. V I. 1918.

Sa tuim ja kõva kivi kinnitatud ring...

Eks meie kõik, kes õppimiseks ilmas, tea,
Et meie ülem asi, see on ikka vaea,
Mis sügavuse sihist nagu karske kaev
End kõiges ikka jälle täiendama pea.

Nii sünnitame elus tilgakeste rea,
Kus kukub järgimööda iga silmapilk
Üks kannatuses tuumand õnne kallis tilk,
Et tunduks kivil nii on hävineda hea.

Sa tuim ja kõva kivi kinnitatud ring —
Ei muidu ial sa meid edasi siin lase
Sest ainult meie vaevas leiab end hing

Ja ainult sinu kõvaduses me nii mase,
Meil püha komistustel kulutatud king
Ja silmaveega õõnestatud viimne ase.

7. I. 1918.

Las põleda! . . .

Las põleda kõik jälle maani maha!
Kõik, mis sääl kadus, jäägu selja taha.

Üks jutt suust suhu käind on mõistmata,
Et fööniks tuhast tõuseb uuena!

Me hing see tulelind, me püüd ta maja,
Me tunne, mõte tule sütitaja. —

Las laiali ka tuha pillub tuul,
Ses valus kuldseid sõnu leiab huul.

Küll üle öö on valged mustad mured
Ja koju sõudvad kevadised kured.

Siis vaikselt endamisi särab silm
Ning täis on imelikku õnne ilm.

Kes teab, kui palju unenend me juba,
Et nõnda mõista kasvamist meil luba.

Kes teab, mis rannad ootavad kõik ees,
Et nõnda elus valmima peab mees.

Püüdmine...

Püüdmine on Tuhkatriinu
Võõrasema, elu, võrgus,
Äripäeva teenistuses,
Kuni vaeva töö ja mure
Südames, mis hää ja ustav,
Kannatlik ja helde, karske,
Kudunud on valguskleidi
Imeliku hinge ilu —
Pisaratest saavad pärlid,
Ohkest hõbe helmeread,
Palvest kulla palistused —
Iga laul siis: küll on lahke!
Iga sõna: küll on hää!

4. VI. 1916.

Virvatuli . . .

Oh sa süda, väike süda,
Tipitud ja lipitud,
Kuskil rinnas, tuletase,
Suitsu uga surutud.

Tuli võtab, ei ta küsi,
Suits toob silmi pisaraid,
Väike süda, väike vara —
Kust nii suure mure said?

Kiirte tee on ilmas kitsas,
Varjurada valge lai,
Ikka keerdu enda ümber —
Sest nii tule asesai.

Enda ümber teised seltsis,
Ise siin ja ise sääl —
Mis sa otsid, süda, tuli,
Oma hinge vara pääl!

Hõbekellad, kulla kõla —
Väljas naer ja rinnas nutt —
Mis on nii kõik andumine?
Ikka haihtuv muinasjutt.

Hõbekellad, kulla kõla —
Mis sest kõigest nõnda saab,
Väike süda, väike vara,
Aeg meil suurtest juttu aab.

Parem äiu! enda kätkis,
Oma suurus, oma hing,
Peig ja mõrsja igaühes —
Tuhkatriinu veetlev ring.

7. I. 1918.

Üks on süda mõistmata...

Tuules tuhat mõtet, viisi,
Tuhat rada sõlmivad —
Siin on sõlmed, sääl on sõlmed,
Kes neid lahti võtavad.

Iga sõlme küljes ohe,
Igas ohkes õnnetilk —
Nii saab tunne, nii saab helin,
Raskemeelne silmapilk.

Sõlmed, salmid, mõtted, viisid —
Üks on süda mõistmata,
Muld ja valgus, veetlik segu,
Kõige külgi sõlmida.

26. IX. 1915

Ja hää, et kõike ütelda ei saa...

On jäänud mõtteid palju ütlemata,
Mis kergemad kui õhu õitsev lend,
Ei suutnud nad küll kehastada end,
Nad elavad veel endas puutumata.

Need pühapäevad seni tulemata,
Kus tundele nad oleks kõnelend,
Mis asjata sa oled meelisklend —
Nad tabanud sind ikka ootamata.

On raskeks valgund sisemine maa,
Ja tunne teine tikkund sõnadesse:
Sest räägid nii, kuid teist kui arvaks sa.

On nagu rõõm end peitnud muredesse.
Ja hää, et kõike ütelda ei saa —
Jääd saladuseks ikka enesesse.

7. VII. 1918.

Küll, küll ma tean!

Küll, küll ma tean,
Mis pühaks pean,
Mis ütelda
Ei usalda,
Kes läheks püüdma kiiri,
Neil ilmas poole piiri.

Mis pühaks pean?
Ka iket vean
Küll endale,
Küll teistele —
Ei tunne saa nii mängi,
Ka väsind heidan sängi.

Ka iket vean, —
Kas siiski nean!
Ei, ikkagi
Läeb kuidagi —
Palk sissepoole sära
Ja välja mingit kära.

Kas siiski nean?
Ei, pühaks pean!
Kui südames
Ei soojund ses:
On rõõm kui mure vilu,
Ei ole endal ilu.

25. III. 1918.

Sa oled inime.

Koor laulab kuskil kaugel,
Ma mõttes kuulatan,
Pää vajus käte naale
Nii endas seisatan.

Mis on kõik, mis nii tahtsid,
Ja kõik, mis jätsid sa —
Pool ääri veeri mööda
Kõik orjus kõigega.

Pool ääri- veeri mööda
Üks seguline sööm
Sest elust, nii ehk teisti,
See on su ainus rõõm.

Sa oled inimene,
Mis kõik sust veel ei saa —
Mis on nii kõik, mis tahtsid
Ja kõik, mis jätsid sa.

On kõige sees üks lootus,
See sisu teiseks aab,
Et pika pääle veelgi
Kõik kõiges tasa saab.

Kõik kõige sees üks võte,
Kõik kõiges andmine —
Ei sest sind keegi päästa, —
Sa oled inime.

Koor laulab kuskil kaugel —
O elu veider koor;
Umbkõla, lukus uksel
Ja siiski raske voor.

6. XI. 1916.

See elumeremeeste töö on ilma pääl...

Ja ikka töö ja töö ses muidu vaikses loos,
Ja vahel ainult kaugusesse vaibund meel,
Ja ainult vahel endamisi korduv keel:
Mil kuskil oleme kõik jälle üheskoos.

On veerema kõik pandud, veeregu see hoos, —
Jäi astmeid selja taha juba palju teel,
On lugemata neid veel ikka alles eel,
Sest töö on varaks elumeremeeste soos.

Kes ütleb kust siin tuuakse kõik hinge kuld,
Kust pisarate-kujulised pärlid said,
Kust kõik need diamanti killud siin ja sääl?

See elumeremeeste töö on ilma pääl,
Mis igaühes avab nõiduslikka maid,
Et nõnda ülihuvitavaks muutub muld.

8. XII. 1917.

Sest märgiks mõnelegi valujoon.

Üks külvaja on varjul õnne ilma külvanud —
Sest kõige sügavuses puhkab kroon,
Sest märgiks mõnelegi valujoon,
Et kõik nii mulla alla peitu paigutud.

Ei tea mõte, süda vahel üksi juttu aab
Ja igatsuses vahel külvab pisaraid,
Et sa ei tea, kust sa kõike said,
Ja arvad, et ei ial mõista, mis sest saab.

Ehk kuskil üle öö, kui käsi põhja ulatas,
Ja murdis mullakatte oma vangis hing,
Sul kerkib võimuks oma vabanenud ring,
Sa oled oma nägemata vara kuningas.

16. IV. 1916.

Mis pärida õppijal ilmas!

Sa oled liig rahutu, nõudja, mu vend.
Mis pärida õppijal' ilmas.
Sa vaata ja mõtle ja taltsuta end.
Sus eneses olgu kõik püüd ja lend,
See õigus on õppijal silmas.

Nad ütlevad: üles viib ahtake tee --
Jaa, üles, ning ise on värav! —
Kes teaks, et silmas veel teine on silm;
Kes teaks, et ilmas veel teine on ilm —
Sa ise see mäetipp särav.

Kõik voolab, nii lausus üks süvinend mees,
Kõik voolab, kuid kust küll ja kuhu?
Sul vastuse annab su enese sees
See, mis siin ei hävine tules ei vees —
Sus eneses kust on ja kuhu.

Kõik sügaval selgub, mis tume on veel —
Siin pidada tuleb nii sihti,
Et sulab kui tarkus kõik sinu teel,
Ja soojub siin kõiges su valgustud meel.
Nii kasvatad hingede kihti.

Kõik uueneb nõnda, sa, nõnda ka ma,
Mis üksi siit ikka meil tuua,
Kus üksteisest ükski seks lahti ei saa,
Et üks nii teisest võiks ikka õppida —
Ja õnne üksteisele luua.

25. XII. 1917.

Me rõõm! . . .

Kes toob sind meile jälle, meie rõõm?
Ah, rahva hinge põhjast ainus sõõm
Sind endamisi mõttes juua
Ja naeratavaid laule vastu luua,
End soojast südamest nii tõstes tuua —
Kui rõõm!

On lätte kuskil kinni katnud muld,
Maa pehme sääl ja hell, ei salli tuld —
Ja siiski vulises sääl ükskord vulin,
Ja siiski sulises sääl ükskord sulin,
Ka minagi säält ükskord mööda tulin —
Kui rõõm.

Veel tihti mõtlend olen otsi sind,
Kuis tundes tunneb seda tuksuv rind;
Veel tihti kõrvus kilin, kõlin, kajad,
Veel tihti hinges nagu olnud ajad
Ja siiski tulevikus valmid majad —
Me rõõm!

Ja ikka jätnud olen, jätnud kõik! —
Maa pehme sääl ja hell ja ümbrus kõik.
Siit rasked sammud öösel üle käinud,
Sest kõik nii sügavale peitu läinud,
Et harva keegi muud kui varju näinud —
Ah rõõm.

Kes toob sind? Mina? Ei, ma sind ei too!
Sind sissepoole jälgin, sest sain loo!
Kes tuleb kord, see tuli süttind tuules,
See sügavus kui pulmameele luules,
Sel tuhat ütlemata mõnu huules —
Me rõõm! . . .

25. XII. 1917.

Mis sest! . . .

Et kõik nii upume, kõik oma mure sisse,
Me Eesti elunurme lilled, laulikud,
Mis sest, ei meid see mõrudusel pea täitma,
Vaid enda süvenduseks sügavusi näitma,
Et iseendast taguda uut hommikut.

Mis teavad nad, kuis mullast sünnitähi valgus —
Tõuk alles eila vahest koore lõhkuski —
Ja kõik, mis kõhtu täidab, nüüd nii magus maitsta,
Las neil kõik tulususe seisukohalt kaitsta,
Ei hingeliblik tuppe poe tagasi.

Las kõik nii voolata, kus voolama see pandud,
See ongi elu imeline maitsev tuum,
Et kõik peab raugemata hoolel ennast toitma,
Kõik oma kasvamise käiku kinni hoidma,
Et seisaks elu tuksumine ikka kuum.

Kas väljas lai või kitsas meie põllurada,
Mis sest, jääb tähtsaks oma väsimata lend
Ja raudne „saagu" ise oma vaeva rammul,
Et ligineb see igatsetu igal sammul,
Nii nagu enne meid see meile liginend.

Me lülid ahelas, mis tulevikku tõmbab;
Et see on katkemata meile, see on hää;
Sest künna sügavalt, nii sügavalt kui suudad,
Sa abiks kõike muuda, kui sa ennast muudad —
Ses püsti kõikumata seisku meie pää.

Mis teavad nad, kuis mullast sünnitati valgus,
Kuis kapsalehest päike vormib liblikut —
Sa poe enda sisse nagu tuppe, sure
Ja kujune kui meie uuenenud mure,
Et rahvas tarka tervitab kui laulikut.

Kuhu sa lähed? . . .

Kuhu sa lähed kui õnnelik, üksinda, kõigest nii lahus,
Sina, kel isu ei ole, kus valitseb hulkade meel,
Mure ja rõõm kus on, nagu nad ikka nii õitsevad rahus,
Külvi ja lõikust nii andes siin elule tolmusel teel.

Oled sa unustand õnne, mis taome tegude õues,
Murrame maha, mis halb on, ja hääle rajame teed,
Nutjale näitame naeru ja naerjale nuttu, mis põues,
Kuidas saab põldudeks soo ja kaovad mudased veed.

Usume elu ja avame kodu me elavad hauad,
Kõige sees asub ka siin kuldane valguse kiir.
Õhtu kui koristab koi ra siis pidu me viimased lauad —
Uued siis hõisaku sääl, kuhu meil määratud piir.

Vaikne tuba.

Kuhu viib see tee vaikses toas nüüd,
Mida sammun ja otsa ei sammu —
Kuidas nõnda on teiseks saanud püüd,
Nagu oleks nii olnud kõik ammu.

Väljas, kuula, veel kukub tilk ja tilk,
Väljas kobavad lagedad tuuled;
Seina taga on läinud silmapilk,
Nagu ennast sa kõige sees kuuled.

Vaikne tuba ja ärakäidud tee,
Meel rõõmu ja murede ahel —
Et sa jagu said, on su teadmine,
Jälle tõusid, kui kukkusid vahel; —

Et sa jagu said — langes kild ja kild,
Tõusis oma sul kodune tuba,
Oma rinnas sul valmis hinge sild,
Oma taevatee, tuba ja luba. —

Kuhu viib see tee vaikses toas nüüd,
Mida sammun ja otsa ei sammu —
Kuidas nõnda on teiseks saanud püüd,
Nagu oleks nii olnud kõik ammu.

18. VI. 1918.

Ja lill on iga inime.

Mis sest, et ükskord pannakse
Mul käed risti rinnale;
Kuus jalga pikk ja neli lai,
Sest kehal väike tuba sai.

Samm kätkist kuni hauani,
Samm kalmust kuni kätkini —
Lill õitseb iga kevade
Ja lill on iga inime.

Kas taktipulk on elu väes,
Või on see jälle surma käes —
Ma helisen nii endale,
Sest siht on ikka ülesse.

Kuus jalga pikk ja neli lai,
Sest kehal väike tuba sai,
Kuid hingekoda otsata,
Hing iseendas lõpmata.

Samm kätkist kuni hauani,
Samm kalmust jälle kätkini —
Käib ringi päike, ringi maa —
Eks me'gi nii pea valmima.

24. VI. 1916.

Kolm sõpra.

Kolm rändajat sõpra täna koos,
Tuul, maantee ja jõgi, keeru hoos
Nad ajavad tarka juttu,
Ei kuulates mulgi ruttu. —

Kust tuleb, kõik tolm, see peene tolm,
Et astud kui elus sammu kolm,
Sul juba kõik nõnda raske,
Ei hüpelda taha laske.

Kust tuleb, kui pöörad vastu vett,
Sind tabab kui nägemata kett;
Kui lähed nii oma rammu,
Sind tagasi sunnib sammu.

Tuul, maantee ja jõgi, elutee,
Kuis nõnda nad rasked mõnele —
Sa jooksed ei tea kuhu,
Kuid kuhu siin tuul ei puhu.

Mis tuul ei pillu kõik laiali,
Mis maantee ei jäta pooleli,
Siin mälestus ainus minu
Ja näputäis raskeid sõnu.

Ehk sinugi üle muigab vend —
Miks? Kas ta küll küsis iseend —
Sest liiaks ehk suur su mure,
Ei ela nii ega sure. —

Tuui, maantee ja jõgi, elutee,
Kuis nõnda nad rasked mõnele —
Kolm rändajat aavad juttu —
Ma endasse poen ruttu.

10. VII. 1916.

See kuningriik on elukool.

Mis on, mis tundus siin ja sääl,
Kui kord ehk vaikseks jäid,
Kui hõbe eluvete pääl, —
Mis mereteed nii käid?

On imelikud uned ööl
Nii vahel, küsida
Ei mõista, mis sääl nõnda tööl
Su sees on salaja.

Su ümber punus armastus
Ehk lillelise kee,
Sa märkad, midagi on uus,
Sul näib see teine tee.

On teine tee, kuid sama tolm
Ja mure sul ja mul,
On tuju ainult kraadi kolm
Kui muidu parem sul.

See kuningriik on elukool,
Nii iga silmapilk,
Ja tasuks annad igal pool
Verd palavat üks tilk.

Nii siin üks tilk ja teine sääl,
Sai sest ehk kuskil vool,
Sõit omal kulul enda pääl —
Nii on see elukool.

Siin, sääl jääd vahel kuulama
Ja vaatad kaugele —
Kas nii ehk teisti jahtuma
Pead ilma rannale.

3. VII. 1916.

Pää püsti!

Sa ütled, antud sul ei ole midagi
Pää püsti käia, mis sul annaks luba,
Ei andeid, vara, oled nagu nii
On olnud ilmas viimasete saatus juba.

On nii, on nii! Kõik siin on teiste tuluks töö,
Kui raputasid, kuulsid raua kõla,
Ja endale ehk tilgakese jättis öö
Kui õnne pilk sind riivas üle õla.

Ja siiski viimased on esimesed kord,
Sest nende turjal praegu ilma maja,
Ja esimesed nagu kleidi küljes pord.
On hää, kui on, ei ole, pole vaja.

Kui see, kes esimene, viimaseks ei saa,
Kuis mõistaks ta, mis viimasete kohus —
Ei oleks mõnus meie kasvatuse maa,
See ilm, kui kõik ei valmiks muutumise ohus.

See viimse suurus, kui tal esimese tuum,
Ja esimese kõrgus, kui tal viimse sisu;
Ja kui neil mõlematel süda seisis kuum,
Neil kokkukõla oli hinge ülem isu.

Koos üks kui teine, see on arusaaja tee —
Pää püsti! iseennast kätte võta:
Töö, elu, mõte, huvitav on see —
Sa ainult ial, ial ära tõtta! —

24. VI. 1918.

Meil kõigil ühine on pulmapidu ees . . .

Meil igavikud ees ja igavikud taga,
Kui siia jõudsime, eks edasi ka veel.
Sa vaata kõik, mis ümber, neist ei ükski maga,
Nad kõik on omal astmel, kõik on omal teel.

Kõik on üks südamline sisustuse lugu
Ja hingest hinge kostab julgustuse jutt:
Vend muld, vend kivi, lill, lind, loom, me ühte sugu,
Meid kõiki kasvatand, veel kasvatamas nutt.

On, nagu paistnud oleks päike meie meelde,
Mis nüüd kui kauge helin kostab ikka sees;
Kui kuulad, sügav sõna endast kukub keelde —
Meil kõigil ühine on pulmapidu ees,

Kus sulab armastuses kõik, mis lahku läinud,
Kus otse päikse poole tõttab maa;
Kõik, mis nii kaugelt ilmas üksi ringi käinud,
Ei enam külmalt enda ette käia saa.

Siis surub kivi rinna naale inimese,
Muld linnukesel teretades annab suud;
Loom võtab käe kõrva väikse lillekese —
On kõik siis tuleleegi sulatusel truud.

Mis keegi õppinud, mis ial näinud keegi,
Üksteisele nii tähtis jutustada see —
Et kui kord kustutame säälpool ainet leegi,
Siin elu jätkates meil ühisem on tee.

9. I. 1918.

Ah, veel nii . . .

Ei, nad ei kõland üksi õhkudesse,
Kus kodu kurvad küsimise killud,
Ja kuigi neid veel ise lisaks pillud —
Nad iluks aegund hinge aedadesse.

Nüüd sügis peitnud on kui lõhnadesse
Kõik toonid, mis sa kuulda veel ei taha,
Kõik, mis ei süda matta lase maha —
Nii vaatad mälestuse süvidesse.

Ei, see mu elu sügav algupära
Mu sinitaevas, kullerkupukuld
Ja karjasarve sisemine sära !

Ah veel nii, sõber kadak, teha tuld,
Et valjult kostab algajate kära —
Ei, ei, see kõik ei olnud mitte muld.

7. VII. 1918.

Ära tuku!

Ära tuku, igavus
Vea telgedelle,
Kudu sisse üksildus,
Kudu eneselle
Imeline hingemärk,
Vikerline valgussärk.

Elu, see on nõiamoor,
Süda laanemaja —
Mis sa näed, see on koor,
Kulda sisse vaja
Tuumaks, teraks kududa
Pisarate lauluga.

See on kõne endaga,
See on magus lugu,
Kuidas südant ehtida,
Saada hingesugu —
Aeg on inimeses teel,
Valgus igaviku keel.

Ära tuku, igavus
Vea telgedelle,
Kudu sisse üksildus,
Kudu eneselle
Oma õnne vaikne tee
Sügavale südame.

31. V. 1916.

Ja jahtund süda jäta ilmale...

Meid armastus viib ilmas kitsast rada,
Läeb ees ja ütleb: tule järele!
Ma viin sind õnne kadumata kodu;
Sa jäta kõik ja astu järele!

Üks jätab nii ja teine jätab teisti
Ja igaüks nii enda ette läeb,
Sest tuhat teed viib välja õnne juurde,
Teelahkmeid veelgi tuhat üle jääb.

Mis ühel õnn, on teisel ainult pete,
On nii ja teisiti kõik, mis siin on —
Kui kõik nii läbi käidud oma ette,
Sa oled oma võimaluste onn.

Ja üks jääb siia, teine see jääb sinna,
Ja igaüks nii vaatab tagasi —
Kes välja läeb, see väljast leiab ilma,
Ja õnn ei leia teda ialgi. —

Meid armastus viib ilmas kitsast rada —
Kui lähed, mine iseendasse
Ja tuhat leeki võta teele kaasa —
Ja jahtund süda jäta ilmale.

30. V. 1916.

Kuid koore all on imeilus meie ilm.

Mis helin sind nii kõitis, et ei enam lase,
Et enda ette lapsena nüüd sõnu lood,
Ja küsides ei tea, kus on kõige ase,
Mis vahel kõige seest nii endamisi tood.

On palju tekkind ütlematа asju ilma —
Neist helises ehk mõ da muinasjutu suus,
Neist tõi ehk mõnda mõnel unenägu silma, —
Siin, sääl sest mõni lind ehk laulis elupuus.

Siin, sääl sest elumäele tõusma peab maja,
Sest tasanema peavad elu vahuveed! —
Siin, sääl sest kodutute otsimise kaja
Ja sügavuse sihis sillutatud teed.

Ja kui sa seisid kuskil kurb ja jäetud maha
Ja oli viletsus sul ainukene luul,
Kuis sa siis igatsesid jõuda enda taha
Kui talve tagant pehme kevadine tuul.

See on see elu kukkuv kurvameelne kägu —
Kuid koore all on imeilus meie ilm:
Lind, laul ja muinasjutt ja lille unenägu
Ja inimese sügav imestaja silm.

6. I. 1917.

Ja ikka nagu tähte pehme sumin...

Teist ühtegi ei tunne veel ses ilmas,
Kas ialgi teist mõnda leiab silm
Siin endasünnituse raudses ringis,
Ei tea, nii hämar veel on oma ilm.

Nii hämar veel, kus mõtted üksi juhiks,
Kus süda tihti vaatab tagasi,
Veel nutt ja naer sul tagant kostab kõrvu
Ja väiksed kõik su sammud edasi.

Tolm, mure peene kaste, langeb tasa
Ja kõik nii raskeks läeb su sees ja ees;
Sa tead, nii kuhugi sa pead jõudma,
Kuid kõik on kinni, kõik su ees ja sees.

Sääl liigub nagu tähte pehme sumin
Su üle, sa ei tea kuidas, kus;
Sind kaisutab kui see, mis sa ei ole,
Nii enda kõige kallim uuendus.

Ja kõiges üksilduses elad, oled
Kui seeme musta mulda külvatud —
Kui sured, algad teisipidi kasvu,
Kui kasvad, viljaks oled määratud.

Ja ikka nagu tähte pehme sumin
Su üle, sa ei tea kuidas, kus —
Ja vahel viletsuse raskes vilus
Kui kuulduks alla õnnis tervitus:

Nad kandvad valgeid riideid omas hinges,
Siin, sääl kui sambad, avitajad väed;
Ja kes neist suuremad on ilmas väiksed,
Neil imepehmed avitajad käed.

8. XI. 1916.

Siin seisad enda ees...

Mets kohises sest, mis ikka
Nii tahtsin ütelda,
Mets, sügavus, kuid ikka
Jäin endasse kuulama.

Jäin kuulama, kuulan ikka,
Sest kõik nii teiseks läeb —
Kui kerjus nõnda seisan,
Kus ikka uks lukku jääb.

On kinniseid asju palju.
Ses ilmas mõistmata,
Neil kõigil kangelane,
Kes leidis neid avada.

Neil kõigil kangelane —
Ei aita siin tuli, raud,
Siin seisad mõttes üksi
Kui enese elav haud.

Siin sirutad käe välja,
Siin seisad enda ees —
Kes teab, kus siin on astmed,
Kes ial käis enda sees.

Siin sirutad käe välja
Ja märke tummalt teed —
Siin võti kukkus merde,
Ja põhjata on need veed.

9. XI. 1916.

Ise, ise!...

Ei, see miskit muud ei ole,
Ise, ise oled see,
Oma rõõm ja oma mure,
Oma imeline tee;

Siit ja säält saad ainult lisaks,
Mis ehk sugulane sul,
Sügav põhiheli põues
Määrab vahet sul ja mul.

Oma tee on oma tegu,
Tegu, nii ehk teisti siht —
Meel ja mõte — alas, haamer,
Himu — ääsi tulekiht.

Mis nii elu pajast tuleb?
Ikka puhastatud kuld!
Oh sa süda, vaene süda,
Nii saab ilmas kullaks muld.

Nõnda ilmas nii ja teisti
Kujunev saab inime,
Hing ja igaühe sisse
Oma imeline tee.

18. VI. 1917.

Ükskõik, sa üksi lähed . .

Rong ruttas, oli kevade;
Sa sõitsid välja ilma —
Rong, elurõõm, nii kõigele
Sa vaatsid otse silma.

Rong, elurõõm, nii edasi
Käib sõit ja sõidukõrin:
Kõik saatjaks otsib kedagi,
Siin, sääl sest jutuvõrin.

Tee silmist kitsas südame
Ja pikk, sa vaatad maha;
Jääd viimaks üksi mõttesse,
Kõik jääb kui selja taha.

Sul on kui jahtud kõigega,
Pää, süda nõnda raske,
Nii palju mõistad korraga,
Nii palju jätta, laske.

Rong kuskil ikka peatab,
Ükskõik, sa üksi lähed,
Küll rõõmgi kord nii seisatab —
Teed rõõmus leidvad vähed.

2. VI. 1916.

Siis vaikivad kôik môtted...

Siis vaikivad kõik mõtted
Ja vaikid ise ka,
Kui ääretu piir ja põhi —
Kõik kõigele kodumaa.

Mis oli ial, sisu
Sel siis on sinu sees;
Siis kordad oma lugu
Kui loomist eneses.

Siis nagu raske vara
Kõik, mis sa ial said;
Mis saamata ehk jäänud,
Siis leiad jalamaid.

Kõik katkend otsad kokku
Siis süda sügav aab —
Kuid kas ta ial ise
Siis veelgi rahu saab?...

19. V. 1918.

Nii vaikseks kõik on jäänud. . .

Nii vaikseks kõik on jäänud
Su ümber ja su sees,
Mis oli, see on läinud,
Mis tuleb, alles ees.

Päev pole, öö ei ole,
Silm nagu seletaks,
Kui kuskil mäe nõlval
Sa üksi seisataks

Ja ümber nagu tuuled
Su üle juttu aaks —
Ei mõista, siiski kõigest
Sa nagu aru saaks.

Ei mõista, vaatad üles
Ja vaatad tagasi —
Ja ohkad endamisi,
Ja ohkad jällegi. . .

Nii vaikseks kõik on jäänud
Su ümber ja su sees,
Mis oli, see on läinud,
Mis tuleb, alles ees.

sept. 1935. Rosenes

27. VI. 1918.